

על דילמת השיוך החוזי או השיוך הפנימי

עו"ד צפירי בן אור

עו"ד צפירי בן אור

התומך בשיוך החוזי רואה לנגד עיניו את חברי הקיבוץ ואת ילדיהם. התומך בשיוך הפנימי רואה לנגד עיניו את הארגון ודואג לכוחו. השיוך הפנימי מנציח את תלותו של החבר בקיבוץ, ולכן חופש לא ייצא מהמודל הזה וגם לא צמיחה

הדיון המתפתח בשאלה, האם לבצע "שיוך חוזי" או "שיוך פנימי" (שקריו גם "חכירת משנה" וגם "ייחוד חוזי"), הוא ויכוח שמבטא בראש ובראשונה הבדל מהותי בתפיסת עולם.

המושג "שיוך חוזי" מתאר מהלך של קיבוץ, המבצע שיוך דירות לחבריו במודל נתון, ידוע וברור, שתכליתו העברת מלוא הזכויות במגרש ובבית לחבר, לתמיד. המודל הזה התפתח, עקב היעדר יכולת לעת הזו להשלים המהלך מול המינהל מטעמים שבאחריות המינהל.

המושג "שיוך פנימי", שכעת יש הקוראים לו גם "שיוך חוזי- פנימי", ו"ייחוד חוזי" ו"חכירת משנה", הוא מהלך שתכליתו הענקת רשות מוגבלת ביותר, מהקיבוץ לחבר, לשימוש בדירת החבר. מהלך זה מתיימר, לכאורה, "להוציא" את המינהל מחצר הקיבוץ ולאפשר לקיבוץ ולחבריו להסתגר בבוועתם, ללא התערבות של גורמים חיצוניים שרק "מפריעים".

מטרת מאמר זה להצביע על השוני שבתפיסות העולם, שעומדות בבסיס הגישות השונות. בהזדמנות קרובה נעסוק גם בשאלות הקשורות בקניין ובכלכלה שמאחורי הגישות השונות הללו.

השוני בתפיסות העולם ניתן לתמצות כך:

התומך בשיוך החוזי רואה לנגד עיניו את חברי הקיבוץ - הם, ילדיהם והוריהם. הנכס המועבר הופך להיות שלהם לתמיד. הקיבוץ משרת את החברים ולא להפך. מקום, שבו לחברים יש רכוש משלהם וחופש לבחור מבחינה כלכלית את המשך דרכם, שם הקיבוץ משגשג ומצליח ומתחזק.

התומך בשיוך הפנימי רואה לנגד עיניו את הארגון ודואג לכוחו על חשבון חבריו. גישה זו - שביטויים חמורים במיוחד שלה כבר ראינו במהלך שנות התשעים, עת ראשי התנועה הקיבוצית הסכימו עם הבנקים, שההפרשות לפנסיה לחברים הם לא חלק מכוסר ההחזר של הקיבוץ לבנקים - מנציחה סוג של "דיקטטורה" קיבוצית, שכבר הוכח פעם אחר פעם שהיא חסרת תוחלת.

לא מיותר יהיה להזכיר, כי שיוך דירות לחברים הוא מהלך שמטרתו העיקרית לייצר ביטחון אישי לחברים. ביטחון אישי שאיננו תלוי ביכולות הקיבוץ ומנהליו. הופעתו של מודל השיוך הפנימי, עשר שנים לאחר שהתחלנו במהלך שיוך הדירות, אבל ממקום שהוא אותו המקום ומאותם רעיונות שעסקו בכך במהלך שנות התשעים וללא הצלחה, מלמדת שמדובר ברעיון מיושן, כמעט אנכרוניסטי.

בנוסף על כך, ברור לכל מי שעיניו בראשו, ש"השיוך הפנימי" הוא רעיון שיבריק קליטה וצמיחה דמוגרפית על דרך של קבלה לחברות, שכן מי ישתגע ויבנה בית במיטב כספו עבור רעיון כה מעורפל ומטושטש כ"שיוך פנימי" (ראו טבלה בהמשך), אלא אם הקיבוץ

יערוב לכספו. אם הקיבוץ צריך לערוב לכספו של החבר הנקלט, השלמנו מעגל "רטרו" מרגיז ומאכזב מאין כמוהו, שכן לקיבוץ אין היכולות הכלכליות הללו מחד, אבל תלות של החבר, גם החדש, בקיבוץ, מונצחת מאידך - והנה לכם רדיפת הכוח הארגונית במיטבה.

ומה שזה כבר נתן לנו, כולנו יודעים. ומדוע יש מישהו בעולם הקיבוצי, שאיננו רודף הכוח עצמו, המבקש ומוכן לתת לעניין הזה לחזור? קשה מאוד להבין ולהאמין.

כעת, כדי לאפשר לחבר הקיבוץ, שאולי איננו בקי ביותר, לתת סימנים במודל שמציעים לו בקיבוצו, על מנת לוודא איזה מין מודל זה (ריבוי השמות של השיוך הפנימי איננו מעיד על ניסיון להציג בהירות, שקיפות ובידול מלא של מודל זה ממודל השיוך החוזי, אלא ההפך). להלן טבלה קצרה ולא ממצה העוסקת בחלק מעיקרי ההבדלים בין המודלים.

שיוך חוזי	שיוך פנימי=ייחוד חוזי=חכירת משנה	
העברת זכויות לחבר [בלתי הפיך, בלתי חוזר]	1) רישיון- אין העברת זכויות (רשיון-תמיד מוגבל, תמיד הפיך)	1) העברת זכויות
כל מה שיש בעסקת נדל"ן; מכר, שכירות, הורשה, שיעבוד וכו'. לדוגמה: חבר שרוצה הלוואה לשיכון יכול לקבלה, כי הבנק מכיר במערך הזכויות החוזיות כבטוחה הולמת וללא צורך בערבות הקיבוץ.	רק אפשרות שימוש למגורים לדוגמא: חבר שרוצה הלוואה לשיכון לא יכול לקבלה, כי הזכויות הללו אינן בטוחה ראויה מבחינת הבנק.	2) מהות הזכויות המועברות
קיימת ומוכרת בדיון	לא קיימת במתכונת הזו ולא מוכרת בדיון.	3) זהות הזכות
ברור, ישיר, ובהתאם להחלטות המינהל	מעורפל, בסתירה פנימית, רזי "כן ולא" ומנוגד להחלטות המינהל	4) בהירות הזכות
הזכות המרבית שניתן לתת לחבר לעת הזו בהיעדר הסדר מתפקד מול המינהל. בת אכיפה ומימוש.	הזכות מעורפלת, לא "טבעית" ומלאכותית. חבר או יורשיו שביקשו לממשה, ייכשלו.	5) כוחה של הזכות
המימון יבוא מתוך השוק, ולכן לא על חשבון הקיבוץ ולא על חשבון שאר החברים	המימון בא מהקיבוץ, ולכן על חשבון החברים האחרים וכפועל יוצא, מימון מוגבל ותמורה מוגבלת	6) מימון המימוש
<ul style="list-style-type: none"> החבר מתחזק. למעשה, תלותו בקיבוץ מבחינה כלכלית מסתיימת או קטנה משמעותית, לירשיו מובטח נכס וכן הלאה. הקיבוץ מתחזק, כי חבר חזק החי מבחירה בקיבוצו הוא חבר מרוצה, וחבר מרוצה הוא תנאי לארגון מוצלח וחזק. 	<ul style="list-style-type: none"> הקיבוץ מתחזק, לכאורה, על יד כך שהוא שולט בחבר. למעשה, גם הקיבוץ וגם החבר נחלשים, כי הקיבוץ מעמיס על עצמו יותר מדי התחייבויות, והחבר לא יקבל לעולם את הערך שיכול היה לקבל עבור דירתו מצד שלישי. 	7) מי מתחזק ומי נחלש

סיכום קצר:

אין צורך להכביר במילים. שיוך דירות לחברים הוא השיוך החוזי לעת הזו. המודל השני איננו שיוך דירות לחברים, אלא הנצחת תלותו של החבר בקיבוץ.

הדיון חוזר למקורו, ובמהותו נע סביב השאלה של מי הקיבוץ הזה: של החברים או של הארגון ומנהליו.

דעתו של כותב שורות אלה ידועה ברבים זה שנים. הדרך היחידה לאפשר לקיבוץ להתקיים ואף להתפתח ולשגשג היא, אם יושביו וחבריו יחיו בו מתוך בחירה. חיים מתוך בחירה יכולים להתקיים בתקופתנו רק כאשר יש חופש כלכלי לבחור היכן לחיות.

חופש שכזה מקבלים באמצעות זכויות בדירה, זכויות בנות מימוש.

במסגרת השיוך הפנימי (לשמותיו המגוונים) מונצחת תלותו של החבר בארגון, ולכן חופש לא ייצא מהמודל הזה וגם לא צמיחה.

ישימו לבם החברים היטב, איזה מוצר מוצג להם לעת הזו.

להזמנת מינוי ל"הדף הירוק" 03-5632547

[סרטוני קיבוצים](#)

[אתר סיפורי קיבוצים](#)
[הרשמו לקבלת עידכונים של אתר הקיבוצים](#)
[ישירות באימייל](#)

מועדפים
 חזרה
 שליחה
 הדפסה

3 תגובות

תגובות אחרונות

כל התגובות

הוסף תגובה

10:59:12 16/8/2012 טמבל

3. אצלנו בקיבוץ המנהלים למיניהם

10:57:04 16/8/2012

2. לא ברור

לחיצוניים התכוונת לבעלי התפקידים החיצוניים או אולי לחברים החדשים מבחוץ?

04:33:13 16/8/2012 עמית ק.

1. שיוך חוזי = שחרור מעול החיצוניים

כבר 10 שנים שהחיצוניים בקיבוצים לא נותנים למהלכי השיוך להתקדם מהסיבה הפשוטה שהם משמרים את נכסי הקיבוץ על מנת שיוכל לעמוד בתנאי המשכורת המופלגים כמו כן הם רוצים להחזיק החבר קצר שלא ירגיש עצמאות. ברור לגמרי שכל חיצוני בראש קיבוץ לא ייתן יד למהלכי שיוך לא נכסים ולא דירות. כפי שצוין חישוביהם של החיצוניים הם לזמן קצר לעשות את הבוחסה ולעבור לקיבוץ חדש. הדרך היחידה היא לעקוף אותם אך זה כמובן לא פשוט בשל העובדה שהם יושבים בצמתים של קבלת ההחלטות.